

Odnos Izidorja Cankarja do slovenske književnosti

Obdobje moderne umetnosti je začrtalo nove smernice v razvoju slovenske književnosti. Ivan Cankar, Oton Župančič, Josip Murn in Dragotin Kette so bili najpomembnejši literati tistega časa in po njih so se zgledovali marsikateri poznejši pisatelji in pesniki, med katerimi je bil tudi Izidor Cankar. Njegov odnos do moderne se vidi v njegovih Obiskih, predvsem pa v esejističnem romanu S poti. Avtor v tem delu izrazi svoje videnje umetnosti (in s tem moderne), sodobne poezije in psihologijo človeka kot posameznika.

Cankar je pisal v stilu nove romantike, saj je delo polno impresionizma, veliko je prefinjenosti, metaforike in opisovanja žive ter nežive narave. V odlomku iz berila je glavno prizorišče Verona, ko pisatelj fantazijsko upodobi prizor iz Romea in Julije. Tu ironično predstavi stil pisanja sodobnih pisateljev: Meška, bratranca Cankarja, Župančiča, Finžgarja in Bohinjca. Prvi trije, ki so še tipični novo-romantiki, so v bistvu v delu le omenjeni, medtem ko na račun Finžgarja napiše nekaj več kritike, saj se ponorčuje iz romana Pod svobodnim soncem, ko piše v stilu letega.

Najbolj očiten odpor do realizma pa se kaže v njegovem odnosu do Bohinjca, ki je tipičen realist. V prizoru, ko naj bi Romeo splezal na balkon k Juliji, se Bohinjec sprašuje kako je to mogoče, glede na to, da je balkon dokaj visoko. Bohinjec naj bi torej zapostavljal pravljичnost in lepoto ter cenil le zdrav razum in stvarnost, kar so osnove realističnega pisanja.

Že zaradi zgledovanja po modernističnih avtorjih in njihovih načelih, še posebej pa v svojih delih, se Izidor Cankar izkaže kot zagrizen nasprotnik realizma, saj zagovarja le stališča in vrednote nove romantike in mu predsodki ustvarijo pred očmi nekakšen filter, zaradi katerega dostikrat pozablja na potrebno objektivnost, ali pa misli, da je nepotrebna.